

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Clani po UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

VABILO

na sejo širjega sosveta U. J. U. poverjeništvo Ljubljana, dne 6. oktobra 1929.

Ker je postal širji sosvet na seji dne 22. septembra t. l. v Celju vsled nujnega odhoda nekaterih tovarišev-predsednikov nesklepčen (oditi so morali zaradi šole, ker pozneje niso imeli zveze z vlaki), sklicujemo nadaljevanje seje za nedeljo dne 6. oktobra 1929 ob 8. uri v risalnico drž. moškega učiteljskega v Ljubljani. Dolžnost vseh predsednikov je da se udeležijo seje ali pa pooblaste podpredsednike, da pridejo ti na sejo.

Dnevni red glej v 5. številki Učit. Tovariša z dne 12. septembra 1929.

U. J. U. — poverjeništvo Ljubljana,
dne 25. septembra 1929.

Andrej Skulj, s. r.
poverjenik.

Josip Kobal, s. r.
tajnik.

Težak položaj učiteljstva na enorazrednicah in v hribih.

Materijalne, stanovanjske in prehranjevalne težkoče. — Položaj ob boleznih. — Težkoče pouka. — Težkoče šolanja otrok. — Potreba posebnih dokladov po čl. 40. urad. zakona za taka službena mesta.

V »Učit. Tov.« št. 24. dne 24. januarja 1929 je tovariš —lj. v članku »Enorazrednice« opisal in precej podrobno navedel razne materialne težkoče, ki jih mora nositi učiteljstvo enorazrednic.

Stanovanja zvečine ne odgovarjajo niti skromnim zahtevam. Prehrana je druga boleča točka. Učitelj-samec si mora pač sam kuhati, ker v mali vasi le težko dobi kmeta, ki bi bil voljan radi učitelja obedovati ravno opoldne in večerjati tudi ob gotovi uri. Tu narekuje čas obeda, večerje le delo, posebno v letnem času. Učitelj z družino, pa nahrbtnik na pleča in hajdi po končani šoli ob 4. uri popoldne v dve do tri ure oddaljeni trg, da prileže pozno v noč otovorjen kakor živinč, utrujen od strmega pota, da se ti ne ljubi niti jesti. Seveda tu pa tam se naloži tovor za celi mesec vozniku, ki vozi »plohe« z gore. Temu je pa treba plačati. Torej te v vsakem slučaju živila stanejo vedno za nekaj odstotkov več nego tovariša, ki živi v dolini, kjer se mogoče poslužuje kake konsumne trgovine, kar je še veliko ceneje.

Tako izgleda tisto »po ceni življenje v hribih«, kakor se glasi fraza, ki jo tolikokrat slišimo.

Pa bolezen. Ponoči te zbudi otročji jok. Otrok leži v vročini in blede. Srce se ti trga, ker veš, da mu vsaj do dne ne moreš pomagati. Ali naj greš v temni noči dve uri ali pa več po zdravniku? Ali ga dobiš doma? Ne preostaja ti drugega, kakor da strahoma pričakuješ udarca, ki ti je namenjen. In obisk zdravnika, in zdravila — četrtino plače pripravi.

Težak je torej naš gmotni položaj, veliko je duševno trpljenje, ki ga prestaja tak učitelj samotar in treba je velikega samozatajevanja in veliko dobre volje, da človek v takih razmerah vzdrži. Vzdrži pa učitelj le

tedaj, ako v njem prevladuje zavest, da je na tem svojem mestu neobhodno potreben, da veliko koristi ljudstvu, ki je, čeprav tako samotno živeče, vendarle vredno in potrebno šolske izobrazbe.

In ta zavest je pri vsem učiteljstvu močno ukoreninjena. Učitelj se odpove raznim udobnostim, da služi ljudstvu, da služi domovini. Če se pa včasih oglasimo z enorazrednic in tuptam potožimo svoje gorje, se to ne zgodi zaradi tega, da bi zbudili usmiljenje in pomilovanje. Nočemo tega, ker od pomilovanja se ni še nihče zredil. Oglašamo se zato, da se ne bi pozabili, da smo tudi mi enaki vsem osnovnošolskim učiteljem, ako ravno smo na enorazrednicah, da imamo enake pravice. Oglašamo se zato, da se ne bi zgodili več slučaj, kakor se je sledeči:

Tovarišica-upraviteljica enorazrednice v hribih je ob priliki vpisovanja v srednjo šolo, privedla svojo hčerko, da jo vpiše v prvi razred realne gimnazije v Ljubljani. Deklica je dovršila z dobrim uspehom peto šolsko leto na šoli, kjer poučuje mati-učiteljica. Ravnateljstvo omenjene gimnazije pa je vpis odklonilo, češ, zakon zahteva, da učenec(ka) konča štiri razrede osnovne šole z dobrim uspehom. Deklica pa je obiskovala le enorazredno šolo, v kateri oddelki ne odgovarjajo razredom na večrazrednici. Tako ravnateljstvo.

Kaj naj rečemo mi k temu? Res je, oddelki na enorazrednici ne odgovarjajo razredom, sobam na večrazredni šoli, pač pa odgovarjajo šolskim letom. Učni načrt predpisuje snov vsem tipom osnovne šole, in sicer deljeno po šolskih letih. Ne oporekam, vem, da se snov na večrazrednicah obširneje obdela, vem pa tudi, da v bistvu in glavnih zahtevah znanja učni načrt ne dela tako velike razlike, da bi bil učenec radi tega, ker

je obiskoval enorazrednico, zapostavljen za onim, ki je imel srečo, da se je šolal na večrazrednici. V tem tiči tudi razlika med šolskim delom učitelja zaposlenega v enem razredu z več oddelki in med delom učitelja, ki ima v enem razredu eno šolsko leto.

Delo na enorazrednicah je veliko naporenejše, ker življenje ne vprašuje učenca ko vstopi v svet, ali je obiskoval enorazrednico ali večrazredno šolo, ampak hoče od njega znanja. Učitelj se mora torej truditi in napeti vse sile, da dobi otrok to znanje. Na enorazrednici so zato težji pogoji, na večrazredni pa lažji. Učni uspeh po končani šolski dobi mora biti v bistvu enak. To je zahteva učnega načrta. Vem iz lastne izkušnje, da učenec, ki konča četrto šolsko leto enorazrednice, je sposoben za vpis v srednjo šolo, kakor je sposoben oni učenec, ki konča četrto šolsko leto na večrazrednici, ne glede na to, da se takega učenca, ki se pripravlja za vstop v srednjo šolo, še posebej pripravljajo in vsak učitelj skrbi, da bo znanje takega učenca odgovarjalo zahtevam srednje šole. Radoveden sem, kaj pa dvorazrednice, tri-razrednice? Tudi v teh se poučuje v oddelkih. Tudi v štirirazredni šoli se mora uporabljati pouk v oddelkih. Torej kateri tip osnovne šole je edino zveličaven in odgovarja zahtevam za vpis v srednjo šolo? To moramo vedeti, da se bomo znali ravnati, da se nam v bodoče ne zgodi kakor omenjeni tovarišici.

Ker je ravnateljstvo v slučaju, ki sem ga navedel, res ravnilo po zakonu, tedaj moramo skrbeti, da bo šolska oblast izdala pravilno interpretacijo te določbe, ali pa, da se ta točka zakona spremeni v prilogi nižje organiziranih šol. Če se to ne da spremeniti, naj se učiteljstvo seznanja s tem določilom, ki

dela razliko med enorazredno in večrazredno šolo. V tem slučaju bomo pač morali svoje otroke, ko dopolnijo šesto starostno leto, vpisati na kako večrazredno šolo v trgu in tam plačevati drago hrano, stanovanje itd. Torej novi plus pri naši »polni« blagajni. Ali če bo usoda zahtevala, jih odtrgamo kar materam od prs in jih damo v otroška zavetišča, zabavišča itd., da se pravočasno usposobijo za življenje, ker mi tega ne zmoremo, ker smo na enorazrednici. Ali pa, lahka rešitev, prestavite nas s celo družino v trge, mesta, sploh na večrazrednice.

Torej k vsem spočetka naštetim težkočam naj se pridruži še skrb, da moj otrok ne bo deležen onih pravic, ki jih ima otrok delavca, kmeta, obrtnika, ki živi slučajno v dolini in poseja večrazredno šolo in to samo zato, ker sem jaz učitelj na enorazredni šoli, kjer se duševno in gmotno res žrtvujem. Da je to evidentna krivica, menda ni treba posebej razpravljati.

Upam, da je bil navedeni postopek omejenega ravnateljstva v Ljubljani zmoten, ker je bila hčerka tovarišice pozneje brez vsakih težkoč vpisana na humanistični gimnaziji v Ljubljani. Ni pa to vseeno učenec, ki je kazala veliko večjo nadarjenost in ljubezen za študij na realni gimnaziji in ni to vseeno staršem, ki jim je s tem napravljeno križ čez načrt o bodočem šolanju in življenju otroka. Zato sem se oglašil in mislim, da soglašajo s tem vsi tovariši(ce) enorazrednice.

Ne pomilovanja, ne predprav, le do brot, katerih se lahko poslužujejo otroci v dolini živčih staršev hočemo. Želimo, da bi se tak slučaj ne ponovil več. F. K.

Letni prejemki učiteljstva srednjih šol (brez draginjskih dokladov)

Službena doba (let)	Osnov. in polož. plača s 100% stanarino	Specialna doklada	Skupaj
Suplent 1, 2, in 3. leto	6 200.—	2.400.—	8.600.—
3—5	10.560.—	6 240.—	16.800.—
6	11.820.—	6.240.—	18.060.—
7—8	13.020.—	6.240.—	19.260.—
9—10	14.100.—	6 240.—	20.340.—
11	15.900.—	11.040.—	26.940.—
12—14	17.100.—	11.040.—	28.140.—
15—17	21.300.—	11.040.—	32.340.—
18—19	23.700.—	11.040.—	34.740.—
20	24.900.—	11.040.—	35.940.—
21—23	26.100.—	11.040.—	37.140.—
24—26	33.300.—	14.400.—	47.700.—
27	35.100.—	14.400.—	49.500.—
28—35	36.000.—	14.400.—	50.400.—

Predmetni in strokovni učitelji imajo poleg prejemkov po uradniškem zakonu letno doklado Din 6240.—.

Direktorji srednjih šol imajo za upraviteljske posle za Din 6240.— višjo specialno doklado profesorja.

Letni prejemki učiteljstva osnovnih šol (brez draginjskih dokladov)

II. kategorija		III. kat. (vrtarice+u.č. z r. del)	
s službeno dobo (let)	Osnovna in položajna plača s 100% stanarino	s službeno dobo (let)	Osnovna in položajna plača s 100% stanarino
1—3	5.352.—	1—3	4.728.—
4—6	7.560.—	4—6	6.720.—
7—8	8.580.—	7—9	7.500.—
9	9.540.—		
10—12	10.280.—	10—12	8.700.—
13—14	10.980.—	13—15	9.300.—
15	12.180.—		
16—18	13.200.—	16—18	11.400.—
19—20	13.920.—	19—21	12.000.—
21	15.720.—		
22—24	16.680.—	22—24	12.600.—
25—27	17.640.—	25—27	13.320.—
28—30	18.840.—	28—30	14.280.—
31 dalje	20.406.—	31 dalje	15.567.—

Strokovni učitelji osnovnih šol poleg prejemkov po uradniškem zakonu nimajo doklad.

Upravitelji osnovnih šol za upraviteljske posle nimajo doklad.

LISTEK.

MILOŠ VERK:

Kmetško-nadaljevalne šole.

Razmotrivanja o metodičnem postopku v kmetško-nadaljevalni šoli. Nauk o gnojenju v smislu teh izvajanj.

Ko gradimo temelje splošni etični in strokovni povzdigi kmetškega stanu, se moramo zavedati, da je od nas samih največ odvisna bodočnost kmetško-nadaljevalne šole, kajti če se prvi poskusi ne bi obnesli povsem pozitivno ali pa celo ponesrečili, bi ponoven poskus zadel na mnogo večje ovire. Pripade nam torej častna, a težavna naloga, naloga polna odgovornosti pred narodom in bodočnostjo, da ustvarimo kmetško-nadaljevalno šolo, ki bo imela v sebi toliko življenjske sile, da bode rastla in cvetela in da je kakršnikoli pretresljaji ne bodo mogli več zrušiti. Bilo bi sicer zelo enostavno, če bi pavzirali sistem sličnih šol onih držav, ki kažejo ogromne uspehe na gospodarskem polju ravno kot posledica nadaljnje izobrazbe kmetškega stanu, uverjen pa sem, da boste soglašali s principom, da bodi naša nadaljevalna šola res samo naša. Že narava sama kaže, da ni vsaka rastlina za vsak kraj, presilvalci posameznih pokrajin se razlikujejo po svojih osobinah, razlike med narodi so še večje. Ne rečem sicer, da ni potrebno poučevati ustanov v tujih državah in s pridom uporabiti, kar je uporabno pri nas in se ne da nadomestiti z enakovrednim domačim, to pa morejo biti le drobci, ki smo jih radi potrebe ali še prej radi komoditete kupili. Vsa zgradba pa mora biti naslonjena na naš kmetški dom kot celoto, t. j. kmetški dom s pre-

bivalci, običaji, tradicijami, goslopi, živino, posestvom, klimo, solncem, sosesko, sorodstvom, občino, društvi, zadrugami, samoupravnimi edinicami in slednjič mora biti zgradba naslonjena na narod in državo v celoti. Medsebojni odnosi vseh teh činiteljev so pri nas v obče drugačni kakor pri sosednjih in drugih narodih, vsled česar nastane odločilna potreba, da bodi naša kmetško-nadaljevalna šola produkt studija vsega obstoječega in vsega potrebnega, in krij diferenco med obema.

Res je pač, da smo se v tisočletnem suženjstvu morali navaditi na občudovanje tega in skrivanje lastnega siromaštva in sramote. Še danes je menda nam vsem to v krvi. Ker se nismo znali, niti mogli dvigniti, smo se čudili tujčevi lastnini in sanjali o dobrih, ki so bile dosegljive le v sanjah ali kakor pravilno razsodi Cankar »Da se sanjati o zlatih gradovih in svetih nebesih, o grošu ne.« A mi gospodje in tovariši bi radi kmetu spravili v roke groš, zlati gradovi v oblakih naj se razblinijo in sanja naj ne, da more živ v nebesa. Ne skušajmo klatiti zvezd in zidati širokih cest po srečnih poljanah, ki jih ni, temveč obirajmo raje sadje naših dreves in zasipavajmo luže po domačem dvorišču. Naš narod ima svojih lastnih dobrin dovolj. Vzbuja jmo in negujmo te, ne vsiljujmo mu tujih in uspeh bode siguran. Duševna in telesna kvaliteta našega kmeta je tolika, da obilo poplača trud za ustvaritev posebnega tipa kmetško-nadaljevalne šole za naše razmere.

Glavna faktorja vsake šole sta učitelj in učenec, a globoka duševna vez med obema, ki jo družijo, je dobra metoda, slab učni postopek ju odtuji — razdruži, celo osvožati.

Kdo naj poučuje na kmetško-nadaljevalni šoli, je vprašanje, ki ga moramo rešiti

mi učitelji sami in ki ga moremo rešiti le mi učitelji sami. Načelo bodi, da ne sme poučevati na nadaljevalni šoli učitelj, ki vsled neizkušenosti ali vsled slabih šolskih razmer rabi vse svoje moči za pouk v osnovni šoli, kajti vse izvenšolsko delo ne sme niti za trohico okrniti uspehov osnovne vzgoje in pouka. Prav primerna je torej odločba, da se v uvodne in strokovne tečaje sprejmejo le učne osebe z najmanj 5 leti prakse v osnovni šoli. Učitelj nadaljevalne šole ne sme biti živčno preobčutljiv. Kakor zdravnik ne išče kali bolezni na rdečih licah in rožnatih ustnicah, tako tudi mi, ki hočemo pomagati lečiti bolehalo kmetstvo, ne smemo študirati kmetškega vprašanja ne pri zeleno, ne pri belo pogrnjenih mizah, pri klobasi in litru, ne na Jurežu in gostiji, temveč tam, kjer so rane, gniloba in trohnoba. Učitelj mora zaradi svojega smotra vedeti, kaj je v globini in za krito, pogledati za kulise kuhinje, v gnojišče, v skrivne kotičke polne bacilov in mrčesa. Komur se to gabi, ne bode spoznal svoje naloge v vsem obsegu in v vseh detajlih, torej se je naj ne loti.

Za poučevanje na nadaljevalnih šolah je potrebna trojna priprava, širša, strokovna in ožja. Kot širšo pripravo smatram vse življenje, ki ga je učitelj od svoje rane mladosti do tega hipa preživel med kmeti, kmetškim miljeju. Mogoče se motim, zdi se mi pa močno, da je za poučevanje na nadaljevalni šoli res sposoben le oni učitelj, ki se je rodil v kmetški ali vsaj napol kmetški hiši, ki mu je torej v žilah kmetška kri in ga vsega še prešinja misterij občestva kmetškega doma. Le redek, zelo redek bo učitelj rojen v meščanskih razmerah, ki bo mogel uspešno delovati v vsem obsegu nadaljevalne šole. Živčev v kmetški hiši je kmetški deček že v zgodnji mladosti spoznal kmetško življenje v podrobnostih. Ne samo, da mu je znano

vse o povprečnem manualnem kmetškem delu, znane so mu tudi vse duševne kreposti in slabosti posameznika, obitelji, sorodstva in soseske, pozna tradicije, strasti in nagetnja. Če tudi je tak deček zapustil dom in postal učitelj, vendar se je vsak vračal in se v vsaki kmetški hiši znašel kolikor toliko doma in zbiral utise, ki ga usposabljaljo za reševanje kompleksa vprašanj kmetškega problema. Ta študij ni lahek, ker imajo problemi skoro v vsakem malo večjem toritoriju drugo obeležje. In en sam človek je izredno komplicirana stvar, kjer z eksaktno vedo in s številkami samimi ne opraviš ničesar, vsaj dobrega ne. Reasume kapitlja o širši pripravi za učitelja na nadaljevalnih šolah bi bil ta, da se tega naj ne podstopi nihče, kdor ne čuti za to notranjega nagona in nima globokega vpogleda v kmetški dom, ki temelji na dolgoletnih utisih in opazovanjih.

Slednjič je potrebno, da učitelj nadaljevalne šole ne pričakuje preveč hvalečnosti naroda, mora biti pripravljen na eventualna nasprotstva in pikre opazke, in naposled ne sme upati na osebno-gmoten uspeh, ki bi bil primeren žrtvam in energiji, ki jo je treba vložiti v akcijo, ki naj bi bila uspešna.

Kdor si je na jasnem o vsem tem in odločen, da v svojem kraju ustanovi nadaljevalno šolo, si mora oskrbeti elemente strokovnega znanja ter v to svrhu obiskovati primerno dobo strokovne tečaje. Ti tečaji pa morajo nuditi zaokroženo snov vsake pogoje v obliki današnjega viška v svrhu orientacije inteligenta, večjo važnost pa je položati na vse one elemente in eksperimente, ki imajo praktičen pomen za srednjega in malega kmeta in so torej osrednja sila za praktičen pouk na nadaljevalni šoli.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj misli po deveti glavni skupščini UJU v Zagrebu.

V Zagrebu se nas je zbralo lepo število Ujeujevcev, nekaj nad 3000. Tri dni, neka- teri celo štiri dni, smo čakali, kako se bo razčistilo od prvega trenutka napeto ozračje. — Srbi zapuste skupščino. Ali Slovenci ostanete? Kako se zadržite Hrvti! — To se je ponavljalo od zore do mraka — od mraka do dne, v dvoranah, na hodnikih, na ulicah, v lokalih — torej javno; za kulisami zase je debatiralo, bojevalo in reševalo. Množice so prihajale v dvorano, čakale; odhajale, prihajale, čakale nestrpno kaj bo; ali naj odidejo, ali naj še čakajo, kaj se bo rodilo tam v stranskih prostorih. Tri dni je trajal porod in tretji dan 18. avgusta ob 12. uri dopoldne je bilo množicam naznanjeno, da niso bile bolečine zaman, ker se je znova rodil stari odbor. Kdo bi zameril množicam, da so nergale in kdo posameznikom, ki so v polni dvorani brez voditeljev vstajali in hoteli z govorniškega mesta tolmačiti prikrita čuvstva množice, a jih je množica sama pod vplivom tajnega razpleta situacije v stranskih prostorih prisilila k molčanju.

Lepo je bilo in dobro je končalo v Zagrebu. Toda še lepše in še boljše bi lahko preživeli čas v Zagrebu, ki je marsikaj nudil v kongresnih dneh, ako bi bil program malo bolj srečno sestavljen in bi bili vsi prepričani, da se je treba na glavno skupščino pripravljati že prej — že leto dni poprej.

Na pr. šolska razstava v meščanski šoli na Kaptolu. Zelo je bila zanimiva in učitelj bi moral imeti časa, da si jo ogleda, da prisostvuje objašnjevanju razstavljenih predmetov v posameznih oddelkih in iz posameznih krajev, ali vse se je zavleklo, da niti za otvoritev ni bilo več primernega časa, za ogledovanje pa je kar zmanjkalo. Delo in trud za razstavo, ki je imela namen pokazati razvoj hrvaškega šolstva, pa sta zaslužila več poudarka, več zanimanja in več stvarnega proučevanja.

Lanska glavna skupščina v Mariboru in letošnja v Zagrebu sta pokazali, da dobivajo naše glavne skupščine večji razmah in širši pomen — poleg stanovsko organizatoričnega tudi šolsko prosvetni.

Ali ni priporočljivo, da se s tega stališča že sedaj začnemo pripravljati za bodočo glavno skupščino, ki bo leta 1930. v Beogradu? Na seji poverjenikov v Vinkovcih je že bil sprejet predlog, da bodi leta 1930. v Beogradu državna šolska razstava, ki naj pokaže razvoj osnovnega šolstva v vsej državi po posameznih pokrajinah. Na letošnji glavni skupščini v Zagrebu pa je bil storjen sklep, da morajo v tem šolskem letu izdelati poverjeništna nova pravila UJU, ki morajo priti na dnevni red glavne skupščine v Beogradu leta 1930.

Imamo torej za 10. glavno skupščino, ki bo jubilejna skupščina — dve važni točki dnevnega reda.

1. Razvoj šolske prosvete v 10 letih — z državno šolsko razstavo.

2. Pravila UJU.

Prva točka šolsko kulturna in druga točka stanovsko organizatorična! Množice, ki se bodo zbrale v Beogradu, ne bodo mogle ničesar rešiti in bodo zopet le zapravile dragoceni čas, ako se ne bo učiteljstvo po poverjeništvih že sedaj pričelo pripravljati na ti dve glavni točki — in ako ne bo vodstvo UJU pravočasno pripravilo in dobro organiziralo, kar je potrebno za striktno rešitev obeh točk.

Kot eno glavnih pa navajam misel, da se mora že učiteljstvo samo po poverjeništvih opredeliti, da bo sodelovalo pri stanovsko organizatoričnem ali šolsko prosvetnem programu. Delavce za stanovsko organizatorična dela naj določijo poverjeništna po svojih učiteljskih društvih že pred pokrajinskimi skupščinami, prav tako tudi delavce za organizacijo šolsko prosvetnih del. Ako se bo delo tako že doma pripravilo in bodo delavci, poročevalci in tudi glavni debaterji pravočasno določeni, bodo naše skupščine uspešne. Množice učiteljstva in prijateljev šole se bodo pod spretnim aranžmanom pravilno porazdelile — organizacija bo rastla na slogi in ugledu — narodno šolstvo pa bo dobilo še večje priznanje tu in inozemcev.

Anton Skala, Maribor.

pomogla k novim uspehom, slogi in napredku naše zajednice.

Da bo pa mogel izvršiti te važne naloge, želi Izvršni odbor, da ga vse učiteljstvo razumeva v stremeljenjih in podpira. Vsak član bo vršil to dolžnost napram Izvršnemu odboru in napram učiteljstvu, ako deluje marljivo na okrepitvi naših društev, na kulturnem podvigu in duhovnem zblizanju članstva, ako čita in širi stanovski tisk in deluje na to, da se organizira tudi ono učiteljstvo, ki dosedaj ni organizirano.

Naš tisk mora biti ogledalo stanovskega in kulturnega delovanja učiteljstva. Izvršni odbor želi, da se učiteljstvo še intenzivnejše oprime duhovnega dela, da naša stanovska glasila vsebinsko obogatijo in pridobijo večje število sodelavcev. Smer pisanja v našem tisku, v kolikor ta izvira od Izvršnega odbora in od oseb, ki jim je tisk poverjen, bo označena s sklepi in mišljenjem odbora samega, a tudi vsako drugo mišljenje, ki bi bilo objektivno in sestavljeno v mejah tiskovnega zakona, sme biti objavljeno v stanovskih listih. V tem oziru stoji Izvršni odbor na stalno polne svobode besede v stanovskem tisku.

Delo za Dački dom, ki bo prva lastnina vsega učiteljstva v glavnem mestu države, bo nadaljeval Izvršni odbor z isto vnemo kot oni, ki so ga začeli. Zahvaljuje se njim, kakor tudi vsemu učiteljstvu, ki je pripomoglo k začetku tega dela, bodisi z denarnimi pri-

spevki ali z drugim sodelovanjem. — Izvršni odbor apelira na učiteljstvo, da posveti tudi v tekočem letu Dačkemu domu zadostno pažnjo in mu nudi svojo pomoč, da bo moglo ta dom zgraditi.

Izvršni odbor bo deloval kot dosedaj za zaščito zakonitih učiteljskih pravic. Ta zaščita pa more obstajati le v mejah nastalih razmer v državi, ki so vsemu učiteljstvu znane. Izvršni odbor se nadeja, da se bo učiteljska stalnost še nadalje skrbno čuvala kot potreba šole, države in naroda in da bo pogoj učiteljevega kulturnega delovanja.

Za povečanje našega kulturnega delovanja, zanimanje in akcije učiteljstva za velike sodobne probleme — predvsem za problem miru in mednarodnega pedagoškega sodelovanja, bo vzdržal Izvršni odbor vse dosedaj dosežene zveze s Slovansko učiteljsko zajednico z Internacionalno federacijo, a skušal bo pridobiti tudi nove, v kolikor bude to zahtevala gori označena smer.

Želimo, da bi bilo letošnje leto, kot desetletnica našega Udruženja plodonosno in bi moglo zaznamovati posebne uspehe v reformi našega Udruženja in v okrepitevi naših društev; ravnotako želimo, da bi prežeh duh edinstva in sporazuma, ki je manifestiral na glavni skupščini v Zagrebu, vse učiteljske vrste po vsej državi. S temi idejami pozdravlja Izvršni odbor učiteljstvo in ga poziva, da deluje v smeri medsebojnega podpiranja.

Izvršni odbor.

— Predavanja o agrarni banki in kmetijstvu. Mnogo tovarišev je izreklo željo, da priobčimo izvelek tozadnega poročila iz »Vremena«, ker mora učiteljstvo ponekod obvezno predavati o tem. Da ustrezemo tej želji, preskrbimo izvelek za prihodnjo številko »Učit. Tovariša«.

— »Popotnik« izide vsled puznega pričetka šolskega leta v dvojni številki okrog 10. oktobra, kar naj blagovolijo upoštevati čitatelji in sotrudniki.

Uredništvo.

— Nova pravila UJU (projekt), ki so jih prejeli vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev pov. UJU — Ljubljana in člani ožjega sosveta morajo biti gotova do 15. oktobra, da jih ta dan poverjeništvu predloži Izvršnemu odboru UJU. Širji svet se sklenil na svoji seji dne 22. t. m. v Celju, da morajo vsi predsedniki in člani ožjega sosveta poslati poverjeništvu svoje izpreminjalne predloge do 1. oktobra t. l. Na poznejše predloge se ne bo oziralo ter izdela poverjeništvu predlog za sejo ožjega, oziroma širjega sosveta samo na podlagi izprememb, ki bodo predlagane poverjeništvu do 1. oktobra t. l.

— Akcija za Jugoslov. Dački dom v Beogradu. Iz »Narodne Prosvete« je razvidno, da se je započelo z živahno nabiralno akcijo za Jugoslov. Dački dom v Beogradu. — Pri vsej akciji pa je opaziti hvalevredno dejstvo, da poleg šol, učiteljskih društev in posameznih učiteljev, prispevajo za ta dom večje vsote tudi ljudje in korporacije izven učiteljskih vrst. Tako je darovalo sodišče občina Beograd 50.000 Din, neki industrijalec v Beogradu 1000 Din, občina Debeljača 500 Din, neka gospa 500 Din itd. — Iz navedenih vsot se vidi, da se v Beogradu interesirajo tudi drugi za učiteljske ustanove. — Če bi bilo tudi v Sloveniji tako, bi gotovo že stala Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru.

— Državni nastavljenici in upokojenci — odtegljaj (kuluk) za oktober 1929. Za kritje stroškov pri gradnji in vzdrževanju samoupravnih cest se odtegne v mesecu oktobru 1929 vsem aktivnim državnim nastavljenicem kakor tudi upokojencem od aktivnih prejemkov (brez stanarine in doklad) in od pokojnin (brez doklad) znesek za 1½ dneva v smislu čl. 38. zakona o samoupravnih cestah. — »Urad. list« št. 60/247 z dne 10. junija

1929, razpisa ministrstva za gradbo št. 15.209, ex 1929 in odloka fin. ministrstva D. R. br. 130.055 z dne 13. avgusta 1929, ker vsi državni in v tem členu navedeni javni nastavljenici plačujejo osebno delo v denarju.

— Nemške in druge šole v naši državi. (Iz tajniškega poročila CMD.) Dočim je tajnikovo poročilo na lanskoletni glavni skupščini omenjalo, da imajo naši Nemci 35 šol, v katerih se vrši pouk v nemščini, je to število letos (šolsko leto 1928./29.) narastlo na 40. Te šole so: Apače deška in deklška, Stogovci, Lokavec, Št. Ilj, Maribor deška in deklška, Fikšinci in Kramarovi v Prekmurju, Jesenice na Gorenjskem, Crmošnjice, Laze, Poljane, Smuka, Stale, Podstenice, Dolenja Topla reber, Vrčice, Planina, Borovec, Kočevje, Koč, Reka, Koprivnica, Livold. Mozelj, Nemška Loka, Polom, Stara cerkev, Stari log in Štalcarji; razven tega je nemška šola v Ljubljani ter povsem nemške šole, na katerih se morajo učiti tudi slovenski otroci, v naslednjih krajih na Kočevskem, Gotenici, Grčarice, Onek, Ovčjak, Reichenau, Spodnji Log, Stari breg, Svetli potok in Verdreng. Vidimo tedaj, da je tako severna meja povsod, kjer je kaj pravih Nemcev, oskrbljena z nemškim poukom, posebno pa še kočevski otok. Od 10 povsem nemških šol ima le ona v Spodnjem logu nad 40 učencev, nikjer pa ni nad 40 Nemcev na eni izmed omenjenih šol, kar nam kaže naslednja razpredelnica:

nemška šola v	število Nemcev	število Slovencev	skupaj
Gotenici	33	2	35
Grčarice	30	8	38
Onek	32	—	32
Ovčjak	9	3	12
Reichenau	16	—	16
Sp. Log	38	3	41
Stari breg	31	2	33
Svetli potok	19	2	21
Verdreng	20	8	28
Ljubljana	39	—	39
Skupaj	267	28	295

Povprečno ne pride torej na eno gornjih nemških šol niti polnih 30 učencev, od katerih je pa zopet 10% Slovencev. Zanimivo je nadalje dejstvo, da se je na nemških šolah pomnožilo tudi število učiteljev Nemcev, in sicer od 20 lanskega leta na 21 v šolskem letu 1928./29. To je potrebno poudariti posebno še zaradi tega, ker vidimo onstran Snežnika zadnje slovenske učitelje na poti v notranjost Italije in ko koroški mogotci nočejo sprejeti več nobenega slovenskega učitelja v službovanje ter je edini učitelj Slovenec na Koroškem zaposlen še vedno na povsem nemškem ozemlju. V Prekmurju imamo nadalje še 16 osnovnih šol, kjer se madžarski otroci lahko podučujejo v madžarščini.

— Učiteljstvo mariborske oblasti je darovalo za svoj bodoči dom v Mariboru od plačila razlik nad 25.000 Din. Lepa je ta vsota in vsa čast tistim, kateri so pripomogli do tako povoljnega uspeha! Kakšne občutke imajo neki tisti, (katerih je — žal — še vedno lepo število), kateri so stali ob strani, ko smo mi nosili kamenje in opeko za svoj dom? Ker pa prihajajo še zapoznala vplačila darov od razlik, prosi U. D. vse tiste, ki še niso poslali že pobranih doneskov, da jih pošljejo vsaj začetkom oktobra, ker moramo zbirko zaključiti. Kdor bi rad daroval, pa nima položnice, naj sporoči po dopisnici in se mu jo pošlje.

— Usposobljenostne preizkušnje za osnovne šole se prično na moškem učiteljsku v Ljubljani dne 4. novembra 1929 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenostni preizkušnji se naj predložijo po običajni uradni poti pravočasno pristojnemu sreskemu šolskemu nad-

ga človeka in z njim vred srečnejše življenje človeške družbe. Upati je, da se bodo pri obravnavah upoštevala tudi »sociološka izkustva in dejstva. Posebej je treba poudariti to, da pripisuje M. Vidović posebno razvojno vlogo — Slavenstvu in njegovemu rasnemu geniju v življenju človeštva v bodočnosti...

Ker bo letošnji etični kongres programatičen v pedagoškem smislu, bi se isti ne smel vršiti brez navzočnosti — narodnega učiteljsstva. Iz teh ozirov je želeli, da bi se ga udeležili posamezni delegati učiteljskih organizacij in pedagoških udruženj. Kongresisti bodo uživali ugodnosti (voznina, prenočišče), ki so običajne ob takih prilikah. Delegati naj se javijo vodstvu Vidovičevega pokreta v Sarajevu (Aleksandrova ul. 113), od koder dobe daljnje direktive.

Kakor je poročal naš list, je obstojal namen v letošnjih počitnicah otvoriti — tečaj za potovalne učitelje, pa se je njena otvoritev začasno prestavila, ker ministrstvo prosvete s svojim aktom Pov. br. 1222 z dne 8. avgusta 1929, ni odobrilo tečaja, ker je oficijelna nižje srednješolska izobrazba preizkusa za splošno kvalifikacijo potovalnega učitelja. Oziraje se na to, bo Pokret spremenil pogoje za sprejem in tudi predelal in poglobil program tega idejno-praktičnega tečaja, da bo mogoče v doglednem času otvoriti zamišljen učiteljski tečaj.

Poleg dopisnih šol otvarja Vidovićev pokret po potrebi tudi lastne »Večerne tečaje« v Sarajevu, ki stoje pod neposrednim vodstvom Pokreta.

Dne 5. septembra t. l. je bila otvorjena v Sarajevu taka »Večerna šola«, ki je razdeljena na 4 tečaje in to po dva zaporedna gimnazijska razreda skupno. V to šolo se je

delu, ko bi sestavljal črke iz paličic, polkrogov, krogov itd. (Antiqua), saj je znano, da ima otrok že ob vstopu v šolo razne risalne zmožnosti za preproste oblike, ki jih je treba izraziti, in da si otrok po čitalno-pisalni metodi lahko igraje prisvoji velike tiskane črke. Še to bi omenil: Ob čitalno-pisalni metodi, kjer otrok aktivno sodeluje (sestavlja, riše itd.), se mu razvijajo mišice prstov, kar je gotovo potrebno, preden pride do vezane pisave. In tudi v tem oziru je uvaževanje vreden princip, »od lažjega do težjega« in pa ekonomična izraba časa, kar je po metodi v tej knjigi manj mogoče.

Slike v knjigi so prav čedne, kakor je čeden tisk, papir in vsa druga oprema. Pravim, da so slike čedne. Drugo pa je vprašanje, kakšen vtisk bodo napravile slike na otroka-začetnika. Vzemimo takoj prvo, ko otrok joka pred učiteljem, kako so v drugi sliki drastično pokazane že prve težave učencev; lomljenje veje v 4. sliki gotovo ni vzgojno, prav tako ne lovljenje (mučenje) žab na trnek, isto je s kajenjem pipe itd.

Prehodu od pisanih na tiskane črke posveča knjiga za male črke 5, za velike pa 8 strani.

Pa naj bi bila knjiga, čeravno sestavljena po starih principih, dobra, ji ne moremo prihraniti očitka, da zaradi slabega jezika ni sprejemljiva. Jezik kakor v tej knjigi sploh ne sodi v knjigo, najmanj pa v šolsko knjigo, kjer naj se otrok nauči pravilne materinščine.

V Maklinovi »Začetnici« kar mrgoli stilističnih in slovniških napak, germanizmov, lokalizmov itd.

Naj navedem le nekaj te navlake kar po vrsti, kakor sem si beležil: buter, cvirn, lušno, župa (za juho), ruksak, cukar, košta, jo, Bog loni, mavžna itd.

Naj li šolska knjiga vsebuje takele stavke: Hanzi si zdi kakor mož. Hanzi se si zdi velik. Rozina in teta sta šla skozi vse ulice. Ona (luna) vidi pridne in hudobne otroke v njihovih posteljah. Lovce je imel usmiljenje z otrokom in mu reče. — V šoli je veliko otrok. Sedijo po štiri v nizki klopi. Ptičjih jajčec se ne dotakne. Oče so rekli, da dobi vsaki otrok majhno klobaso. Luna se smeji na poln obraz. Miha mora leteti (ptič leti). Včasih zgleda. — Po celem (vsem) svetu itd., itd.

Kdor ne zna jezika, naj ne piše ali sestavlja šolskih knjig, ali pa naj jih pred tiskom da v pregled. Morda pa si gospodje mislijo, da je za koroško slovensko mladino vse dobro. — Kljub nekaj dobrim stvarim nam knjiga ne ugaja.

A. Rapč.

Iz Vidovičevega pokreta...

Pretekla so štiri leta, odkar se je meseca avgusta leta 1925. vršil prvi jugoslovanski — etični kongres v Sarajevu, in sicer na poziv Vidovičevega pokreta. V reviji »Uzgjatelj«, št. 8.—9., z dne 5. septembra 1925 je natisnjeno obširnejše poročilo o organizaciji in poteku tega kongresa, kakor tudi tozadavne resolucije na podlagi obdelanih predmetnih referatov in razprav.

Letos, ko slavi Vidovičev pokret desetletnico svojega življenja in delovanja, sklicuje Pokret znovič — drugi etični kongres, ki se bo vršil od 15. do 17. decembra istotako v Sarajevu. Podrobnejši program kongresa še sicer ni določen in fiksiran, pač pa vemo, da bo reševal kongres predvsem pedagoško-filozofsko in kulturno-prosvetna vprašanja sedanjosti. Centralno vprašanje kongresa bo torej razgovor o vzgoji, ki naj formira nove

Začetnica za Koroške ljudske šole.

Spisal Walter Maklin. Podobe iz začetnice »Kinderwelt« od Norbertine Bresslern Rath. Leykam-Verlag, Pädagogische Abteilung, Graz 1929.

V republik Avstriji je šolstvo v zadnjem desetletju in že prej tako napredovalo, da si je pridobilo uvaževanje tudi pri vseh njegovih velikih državah. — Človek bi mislil, da so blagodatni novih smeri deležni vsi kraji v republiki in da vse učiteljstvo dobro pozna in tudi uvažuje te smeri. Ko pa smo pregledovali zgoraj omenjeno začetnico, se nam je usiljevala misel, da sestavitelj knjige ali ne pozna ali pa noče upoštevati novih smeri vključ učnemu načrtu iz leta 1926., ki odločno zahteva čitanje le v učenem jeziku, pisanju pa odkazuje mesto poseben odstavek z lastnim smotrom, saj je knjigo zasnoval tako, da pričinja z malimi pisanimi črkami, nadaljuje z velikimi ter pride nato k tiskanim črkam. Začetnica je torej taka kakor večina začetnic, ki smo jih doslej rabili po naših šolah, le s to razliko, da ne prinaša tiskane črke vzporedno s pisano.

Proti pisalnno-čitalni metodi se pri nas sicer niso oglašali, pač pa je imela drugod dosti nasprotnikov. Ti so jo hoteli zamenjati s čitalno-pisalno metodo, zakaj spoznali so, da je ta metoda bližja splošnemu principu »od lažjega do težjega«, pa tudi to, da je zahteva med obema tehnikami, čitanja in pisanja, različna, ker hoče prva duševnega dela, druga predvsem ročnosti.

Sestavitelj se na vse to ni oziral, zato v knjigi ni novodobnih smeri, ki zahtevajo, da bodi otrok samodelaven, pouk skupen. Po pričujoči knjigi ni mogoče izrabljati črk vsestransko, kar bi učenca sililo k samostojnemu

Stanovsko zavedno učiteljstvo naroča vse šolske potrebščine le po učiteljski gospodarski poslovalnici.

zorniku, da bodo najkasneje do dne 20. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščjen, bo pravočasno obveščen; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne šole v Ljubljani.

— **Državoznanstvo in šole.** Na šolah, kjer se poučuje nauk o državi, državni organizaciji in zakonih, more služiti kot pripomoček (pomožna knjiga) knjiga »Državoznanstvo dr. Ogrina Frana (Kamnik). Dobi se v knjigarnah, v oblastni zalozi šolskih knjig in učil in pri pisatelju. Cena (povsod) za broširan izvod 40 Din, pri skupnem odzemu najmanj 10 izvodov 35 Din za komad. Knjiga (v veliki obliki) obsega 156 strani.

— **Osnovni pojmi mehanske tehnologije kovin v zvezi s tvarinoznanstvom.** — Spisal prof. ing. Stane Premelč. V Ljubljani. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — Str. 84. — Cena trdo vezani knjigi z 68 slikami 20 Din. — O tej novi učni knjigi, ki je namenjena vsem obrtnim in nadaljevalnim šolam, je napisal strokovnjak inž. I. D. nastopno oceno: V tehniški literaturi je inž. prof. Stane Premelč z »Osnovnimi pojmi tehnologije kovin v zvezi s tvarinoznanstvom« podal že dolgo pogrešano delo našemu obrtništvu v dober pripomoček pri delu samem kakor tudi pri vzgoji naraščaja. Na podlagi najnovejših pridobitev tehnike je temeljito in nazorno opisal vsa tehnološka dela kovinske stroke ter na ta način podal osnovno in smernice za dobro, solidno in ceno izdelovanje. Izčrpnemu tvarinoslovju kovin, zlitin in lesa je dodal še pripomočke za obdelavo, kakor so priprave za merjenje, načrtovanje, označevanje, držanje in segrevanje. Temu sledi opis livanja, kovanja, valjanja, teganja, vtiskovanja itd., ki ga zaključuje opis izdelave cevi. Nadalje je nazorno obravnavano struženje, rezkanje, vrtnanje, piljenje, brušenje itd. z vzporednim opisom zadevnih pripomočkov in strojev. Zaključno poglavje vsebuje dovršila dela, zavarovanje kovin pred razjedanjem in razpadanjem ter olepševalna dela. Knjiga daje tehniško podlago racionalnemu izdelovanju, je pisana lahko razumljivo ter v boljše razumevanje in poznanje vsebuje tudi 68 slik. Tehniški izrazi so povsem posrečeni, zadenejo bistvo ter je želeli, da se splošno udomačijo in uporabljajo. Delo je namenjeno za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Snov je podana po obsegu in načinu opisa tehnoloških del temu primerno, dobrodošla bo pa tudi vsakemu mojstru, ker mu nudi važna navodila in podatke iz njegove stroke kakor tudi iz sorodnih strok. Za obrt pomenja knjiga veliko pridobitev, ker izpopolnjuje občutno vrzel naše strokovne literature.

— **Gg. poverjenike Slovenske šolske Matice,** ki se niso vposlali članskih seznamov in članarine, prosimo, naj blagovolijo to storiti najkasneje do 1. novembra t. l. Seznane pošljite zopet v dveh izvodih: enega blagajniku (P. Plesničar, Ljubljana, šola na Ledini), enega pa tajniku (A. Oster, Maribor, Zrinjskega trg 1). Zamude v tem oziru bi lahko zopet zavlekle izdajo knjig kakor je to bilo lani. Upamo, da se bo članstvo odzvalo najmanj v takem številu ko lani; knjige sicer še niso definitivno določene, vsekakor pa bodo članstvu v korist.

— **Dr. Pirc: Naše zdravje.** Knjižnica Podmladka Rdečega križa, 3. zvezek. Ljubljana, 1929. Str. 52, cena 3/50 Din. Na našem knjižnem trgu smo že dolgo pogrešali kratke in poljudne higijene, ki bi lahko prodrla v zadnjo slovensko hišo. Sedaj jo imamo. Ravnatelj našega higijenskega zavoda je na kratko popisal človeško telo, nalezljive bolezni, osebno higieno in naš dom s higijenskimi pogledi. PRK pa izdal spis v svoji priročni ceni in prikupljivi knjižnici. Če pogledamo še vedno znatno umrljivost pri našem narodu, bi delce res zaslužilo, da pride v prav

vpisalo tudi dokaj odraslih kandidatov izven Sarajeva in njegove okolice. Predavanja se vrše dnevno zvečer od 7.—10. ure, predava pa profesorski zbor Pokreta. Iz event. dohodkov šole bo osnovan poseben fond, iz katerega se bodo plačevale izpitne takse siromašnejšim učencem ob priliki polaganja izpitov na državnih zavodih.

S 1. oktobrom se tudi otvori v Sarajevu poseben **analfabetški tečaj** za nepismene.

Radi propagande za Pokret in njegov kongres je vodstvo Pokreta odločilo 6. oktobra kot »Dan akcije«. Ob tej priliki bodo delegati Vidovičevega pokreta po posameznih krajih naše države in tudi v inozemstvu med izseljenci čitali in tolmačili Vidovičev govor »Vzrok duševnega padca Evrope in vizije bodočnosti«. V navedenem predavanju razpravlja avtor o enostranosti evropske duševne kulture (evropski bolnik) in njenih posledicah ter postavlja ključ k rešitvi evropskega problema, kjer dobesedno pravi: »Kultura se ima obrniti za punih 180 stopeni. Njezino lice je dosada bilo okrenuto samo zlu, i mi se moramo pobrinuti, da lice kulture okrenemo dobru.« Torej: **povratak k človeku!** — — —

Predavanja in plakate je Pokret že odposlal svojim delegatom s primernimi navodili. Vendar je mogoče dobiti material za »Dan akcije« še naknadno, če se obrnejo reflektanti na Pokret v tej zadevi.

Doslej se je vršilo že več podobnih akcijskih dnevo, ki so se marsikje uspešno obnesli. — — —

Tak je bližnji program Vidovičevega Pokreta v tem letu. Kongres vzbudi nove delavce in prijatelje za veliko misel: **rešitev človeka...** — **Až.** —

vsako slovensko hišo. Dobiti ga je v vseh knjigarnah, dočim PRK sam posameznih izvodov ne razpošilja.

Skrbna mati ne daje otrokom prave kave, temveč jim kuha redno ŽIKO. Ve, da je ŽIKA izdelana iz rženega slada, ki je kot hranilo neprecenljive vrednosti za rast človeka.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

— **RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO UJU** ima svoj redni občni zbor v torek dne 15. oktobra na Jesenicah v osnovni šoli s pričetkom ob 10. uri. Dnevni red običajen. Udeležba obvezna.

— **UČIT. DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRAD** zboruje v soboto, dne 5. oktobra 1929 ob 9. uri v Slovenjgradu po vzporedi: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročilo delegatov: a) o pokrajinski in glavni skupščini, b) o seji širjega sosveta pov. UJU v Celju. 4. Predavanje strokovnjaka o kmetiko-nadaljevalnih šolah, event. predavanje tovarišice Gobec o delovni šoli (nadaljevanje). 5. Poročilo društvenih funkcionarjev: a) tajnika, b) blagajnika. 6. Volitev novega odbora. 7. Določitev proračuna za poslovno leto 1929/30. 8. Slučajnosti. Na zborovanje so vabljeni tudi vsi v naš okraj na novo došli tovariši(ce). K polnoštevni udeležbi vabi — **predsednik.**

— **CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bo imelo občni zbor dne 5. oktobra z začetkom ob 9. uri v Celju v mestni osnovni šoli. Na dnevnem redu so poročila delegatov o pokrajinski in glavni skupščini, poročila društvenih funkcionarjev tajnika, blagajnika, knjižničarja itd. Vršijo se volitve novega društvenega odbora, določijo se pavšal za društveno knjižnico, višina članarine, naše obveznosti, pogovor o kmetijskem gospodinjstvu ter obrtno-nadaljevalnem šolstvu ter določijo stališče našega društva za bodoče. Pri zborovanju se bo podalo poročilo o nabranih prispevkih za Brinarjev spomenik ter določil dan in način odkritja. Tovarišem javljamo, da je kamnosek te dni postavil spomenik na gotovljskem pokopališču. Društveni odbor se nadeja, da bodele kakor vedno doslej, tudi tokrat polnoštevno in častno zastopani na našem zborovanju. — **Odbor.**

— **GORNJEGRADSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 5. oktobra ob 11. uri na osnovni šoli na Rečici. Poleg običajnega dnevnega reda so tudi volitve, obračun, poročanje o skupščinah, seji širjega sosveta in predavanje o uvodnem in metodičnem tečaju v Mariboru. Prosim, da se člani zborovanja polnoštevno udeležijo. — **Dolinar Ivan, t. č. predsednik.**

— **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bo imelo 7. oktobra t. l. ob 8. uri v Domžalah občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Referat g. sres. ref. A. Lukežiča o Fleretovi »Naša prva knjiga«. 2. Poročila funkcionarjev. 3. Volitev. 4. Poročilo o delegacijskem zborovanju in seji širjega sosveta. 5. Predlogi. 6. Stanovske zadeve. 7. Slučajnosti. Članstvo se opozarja na debato o Fleretovi knjigi.

— **KRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 3. oktobra točno ob 8:30 v kranjski gimnaziji. Dnevni red: 1. Poročila načelstva in delegatov. 2. Volitve odbora. 3. Uradno poslovanje. — **Rojc.** 4. Pravila UJU. 5. Naše gospodarske ustanove — ugovitve članstva in naročil potom Učit. poslovalnice. 6. Predlogi. 7. Slučajnosti. — **Zaostanke na članarini** je takoj poravnati. Dolžniki nimajo glasovalne pravice, če se niso odzvali opominom. Novi člani naj se takoj prijavijo. Vsled zaposlenosti sklicano ex praes. — **Josip Lapajne.**

— **SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO LJUBLJANSKA OKOLICA — ZAHODNI DEL** ima redni občni zbor 5. oktobra t. l. ob 1/9. uri dopoldne v II. mestni deški osnovni šoli v Ljubljani. Poročila o pokrajinski in glavni skupščini, samoizobraževalnem tečaju in seji širjega sosveta. Tajništvo in blagajniško poročilo, proračun. Volitve odbora i. dr. Položnice dobite pri obnem zboru. — **Predsednik.**

— **SVETOLENARSKO UČIT. DRUŠTVO** ima svoj letni občni zbor dne 5. oktobra 1929 na osnovni šoli pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Članstvo se prosi, da se udeležijo zborovanja polnoštevno; izostali se morajo opravičiti pri tov. predsedniku.

Tajnica.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ** ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 12. oktobra 1929 v Velikih Laščah. Pričetek ob 8. uri. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročila funkcionarjev odbora. 3. Volitve. 4. Določitev članarine za leto 1929/30. 5. Poročila o pokrajinski in državni skupščini. 6. Dunajsko šolstvo: poročila tov. Mervič. 7. Slučajnosti.

— **PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** ima 14. oktobra t. l. svoj letni občni zbor. Za 9. uro je sklican izredni občni zbor v svrhu izprememb 14. točke pravil. Takoj nato bo otvorjen redni občni zbor, katerega dnevni red je: 1. Došli dopisi. 2. Poročila o skupščinah. 3. Poročila: o kroških, izvenšolskem delovanju in šolski reformi. 4. Poročila funkcionarjev odbora. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. — Občni zbor se vrši v

Narodnem domu v Ptuj. Članstvo se ga naj polnoštevno udeležijo. Pridejo naj tudi tovariši, ki letos prvič stopajo v službo. Ako občni zbor ob 9. uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure na to drugi občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu članov. — **Odbor.**

— **SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA** zboruje v soboto 5. oktobra 1929 ob 9. uri v Murški Soboti. Na dnevnem redu je poleg situacij skega poročila in poročil o skupščinah tudi predavanje urednika »Popotnika« tov. Vranca »O modernem pouku v I. razredu. Predavanje bo posebno dobrodošlo tovarišem (icam), ki so z letošnjim letom vpeljali Fleretovo »Našo prvo knjigo«. — **Odbor.**

— **BELOKRANJSKO UČIT. DRUŠTVO** ima svoj redni letni občni zbor v soboto 5. oktobra 1929 ob 11. uri dopoldne v osnovni šoli v Črnomlju s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročila tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo referenta za samoizobražbo. 5. Proračun za leto 1929/30. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. — Popoldne si ogledamo sadjarsko razstavo in se udeležimo referatov sadjarskih strokovnjakov. Vabimo vse tovariše in tovarišice, da po svojih močeh pripomorejo k čim lepšemu uspehu razstave.

— **ORMOŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** ne zboruje 12. oktobra radi kmetijsko-nadaljevalnega tečaja, ki se vrši v Mariboru, ampak šele dne 9. novembra.

Iz Zveze državnih nameščencev za Slovenijo.

(Povodom zakona o samoupravnih cestah.)

Še pred objavo zakona o samoupravnih cestah je Zveza drž. nameščencev za Slovenijo podvzela po Glavnem savezu v Beogradu korake pri vseh pristojnih činiteljih, da bi se državnim uslužbenci oprostili plačevanja osebnega dela v denarju, ker bo to breme — poleg mnogih drugih odbitkov od že itak znatno skrčenih prejemkov državnih nameščencev — le-te težko zadelo in bo še bolj oslabilo njihov gospodarski položaj.

Da obvestimo tovariše o stanju zadeve in jih poučimo o delovnosti stanovskih organizacij v tem vprašanju, objavljamo besedilo, ki ga nam je v tem pogledu poslala uprava Glavnega saveza. Iz tega obvestila je razvidno, da je bilo za zaščito naših interesov storjeno vse, toda na žalost — brez uspeha. Dopis veli:

»Na predlog g. ministra za gradbe je z ukazom Nj. Vel. kralja od 8. maja t. l. stopil v veljavo zakon o samoupravnih cestah, obvezno moč je pa dobil mesec dni po objavi v »Službenih Novinah«, t. j. 13. junija t. l.

V § 38. navedenega zakona stoji v 4. odstavku tole: »Vsi državni, oblastni in občinski uradniki in uslužbenci, tako civilni kakor vojaški (pri čemer je treba vrčunati tudi častnike), kakor tudi vsi duhovniki vseh veroizpovedi ter upokojeanci vobče brez razlike plačajo za osebno delo v denarju znesek 3 dnevne plače (osnovne in položajne), oziroma pokojnine, brez ozira na spol, starost, položaj in državljanstvo.«

Na temelju tega zakonskega predpisa je g. minister za gradbe pod št. 53.758 od 2. avgusta t. l. v smislu § 38. nav. zakona izdal razpis glede pobiranja odkupnine za osebno delo od drž. uradnikov in uslužbencev civilnih in vojaških, svečnikov in upokojeencev, za tekoče leto in izdal v tem pogledu potrebna navodila. Po teh navodilih naj bi pristojni nakazovalci po plačilnih seznamkih, oziroma po prejemnih pobotnjah za mesec september t. l. odtegnili od osnovne in položajne plače, oziroma pokojnine navedenim državnim nameščencem znesek za poldrugi dan.

Te zakonske določbe v resnici težko zadenejo uradništvo in nepovoljno vplivajo na njegov gnotni položaj zato, ker se mu na ta način zmanjšujejo prejemki, ki v največjem številu slučajev ne morejo državnim nameščencem zasigurati niti najskromnejšega obstanka.

Toda to je zdaj postalo zakon in se mora izvršiti.

Naloga Glavnega saveza je bila, da posreduje, da ne bi prišlo do te zakonske določbe. V tem pogledu je uprava Glavnega saveza storila vse, kar je sploh bilo mogoče storiti. Za svoje stališče je pridobila celo avtoriteto in pomoč samega g. ministra za finance, ki je želel in deloval na to, da se uradnikom te davščine prihranijo, to pa z ozirom na njihov težki gnotni položaj. V tem pogledu, na žalost, ni bilo mogoče doseči popolnega uspeha, vendar je pa breme, ki zadene državne nameščence, vobče znatno oblaženo in olajšano.

Kakor se vidi torej, je Glavni savez pravzaprav podvzel najresnejšo in najuspešnejšo akcijo in to s pomočjo močnejših pristojnih činiteljev, da bi se uradništvo oprostil teh dajatev. Vsekakor so višji državni interesi zahtevali, da se je moralo za sedaj vseeno postopati na opisani način. Toda Glavni savez bo pričakoval povoljnejših trenotkov, da sproži revizijo navedene zakonske določbe in se bo kar najživljaneje trudil, da se na drugi strani poišče nadomestilo za to gnotno izgubo, katera zadene s tem zakonom državno uradništvo. Tak dovoljen trenotek se bo najbrž nudil ob priliki revizije uradniškega zakona. (»Naš Glas«).

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Kr.: Na Vaše vprašanje:

Ali smemo radi štedenja papirja razpoloviti »Plačilne seznane« drž. usl. in čemu

PLANINSKI IZLETI

Pri planinskih izletih imamo mnogo skrbi s preskrbo za dobro hrano. Taka hrana se mora pripraviti hitro in na lahek način ter sme zavzemati le majhen prostor. Imeti mora ugoden okus in veliko redilno vrednost, a pri vsem tem mora biti lahko prebavljiva. S tem, da hrana ne prinaša v telo nepotrebnih sestavin, je olajšano delo prebavnih organov in zato ostane na razpolago telesu več energije za zunanje delovanje.

Ovomaltine, ki odgovarja vsem tem zahtevam je zato najprimernejša hrana in je radi tega posebno priljubljena med planinci.

OVOMALTINE

je najboljši vir moči.

Dobiva se povsod po 18/50 Din zavitek.

Zahtevajte brezplačne vzorce, sklicujoče se na ta list od

Dr. A. WANDER d.d. ZAGREB.

mora biti za kontrakt. učit. poseben plačilni seznam, ker se plače nakazujejo iz enega in istega vira!?

Kr. Vam odgovarjamo, da je tozadevno jasen odlok računovodstva, po katerem mora biti seznam kontraktualcev posebe, ker je izplačilo razdeljeno na različne partije.

Nove knjige.

— **k Stenski zemljevid Evrope za šolske sobe.** Pravkar je izšel v merilu 1:5.000.000 politični zemljevid Evrope. Priredil dr. Valter Bohinec. Velikost 156x104 cm. Cena za nenalepljen zemljevid v listih 80 Din, nalepljen na karton s platnenimi pregibi 160 Din, na platno s palicami 220 Din. — Prav nujno smo že potrebovali večjega stenskega političnega zemljevida poveljne Evrope v domačem jeziku. Pogrešale so ga šole vseh vrst, ker je bil pouk brez njega uprav bistveno otežkočen. Sedaj ga imamo in to jako lepega, tako glede prireditve, kakor tudi glede izdelave. Velikost zemljevida in tiska je zadostna za vsako učilnico. Sličnega zemljevida nimajo doslej ne, Hrvatje in ne Srbi. Za vse šole je zemljevid nujno potreben.

— **k Prof. A. Lenarčič: Fibel. Z odobrenjem ministrstva prosvete O. N. br. 27.990 od 10. aprila 1929** je izšel pravkar prepreden abecednik, ki je namenjen manjšinskim šolam z nemškim učnim jezikom: Fibel in Lateinschrift von Prof. A. Lenarčič. Cena 28 Din. — S to početnico bo olajšan pouk v nemščini, ker nikakor ne gre, da bi mučili otroke z gotico, nato z latinico in s cirilico. Nemci sami opuščajo gotico, v naši državi je sploh nepotrebnost in se v dopisovanju z uradi ne sme rabiti. S to početnico smo izpolnili vrzel, ki jo občuti vsak, ki poučuje naše otroke nemščino. Vse naše (nemške vadnice) začno z latinico, manjkal pa je potrebn abecednik v latinici. »Fibel« se v bistvu ne loči od sedaj rabljivih, pač pa prinaša nekaj novih modernih momentov. Vsak učitelj si bo uravnal pouk tako, kakor se bo zdelo njemu najprimernejše. Nikakor ni bistveno, da priučimo najprej pisano črko in potem šele tiskano, prav lahko začnemo najprej s tiskano, ker je ta enostavnejša, potem priučimo pa pisano. Slike v knjigi so pristno naše. Po razgovoru pridobimo doletni naglas ali potom fonomimike, ali potom normalne besede. Za katero pot se bo učitelj odločil, to je stvar tehnike pouka. Naj sledi še nekaj stavkov iz uradnih recenzij za ministrstvo: »Ova je knjiga namenjena za početno pouku u osnovnim školama, u kojima je nemački nastavni jezik. Ima dosta nemačkih početnic za pučke škole, što su se dosada i u našoj državi upotrebljavale, a one su uvedene više za uporabu u drugim zemljama. Svakako je korisno, dapače potrebno, da se za osnovne škole sa nemačkim nastavnim jezikom u našoj državi udesi početnica, koja bi odgovarala našim posebnim mjesnim, narodnim i državnim potrebama.« »Ova Fibel unosi u našu bukvarsku književnost toliko modernih momenata, da je taj bukvar daleko bolji od sviju bukvara, koji se upotrebljavaju u našoj državi.«

— **k Ivan Hribski: Razredni učitelji;** 8°, 131 str. Ljubljana 1929. Založila Oblastna založba šolskih knjig in učil v Ljubljani. Cena vez. knjigi 30 Din.

Vse dopise učiteljske gospodarske poslovalnice frankirajte, ker ni oproščena poštne.

Pri vsaki novi knjigi je pač najprej umestno vprašanje: Ali je bila knjiga potrebna? Glede »Razrednega učitelja« nam odgovarja na to pisatelj Ivan Hribski sam (mimogrede bodi omenjeno, da krije ta psevdonim priznanega slovenskega pedagoga). Pravi, da različne pritožbe, ki se pogosto čujejo o naši osnovni šoli niso vedno neupravičene. Le premnogokrat na žalost ne prinaša osnovna šola tistih sadov, ki bi jih po vsej pravici smeli pričakovati. In vzrok? Pisatelj ga vidi v prvi vrsti v načinu poučevanja, v metodah, po katerih se pouk vrši. Ogromna večina učiteljstva poučuje še vedno le mehanično, bohotno se šopiri po šolah najhujši verbalizem! Redki, redki so učitelji, ki se zavedajo, da mora osnovna šola predvsem vzgajati, gojiti pravo srčno kulturo in ne toliko polniti otroških glav z raznovrstno vednostno kramo. »Da bi torej opustili stara, že shojena pota mrtve mehaničnosti in se oprijeli novih učinkovitejših metod, s katerimi bi orali globlje duhovne brazde, zlasti na osnovnošolskem polju, sem se lotil tega dela«, pravi v uvodu pisatelj sam.

Iz tega je dovolj razvidno, da je bila knjiga nujno potrebna. Zato jo bodo brez dvoma z veseljem pozdravili vsi, ki jim je v prvi vrsti namenjena: učitelji in učiteljice, ki slovensko decu v šoli pa tudi izven šole vzgajajo in uče.

Svoj zamisel je izvedel pisatelj v knjigi tako, da govori o učitelju in njegovem poklicu vohče, pri čemer poudarja posebno potrebo samovzgoje, nato pa razpravlja o smot-

tru šole in učiteljevem delu v počitnicah. — Naslednji oddelek je, če smemo tako reči, bolj posloven. Obsega navodila o podrobnem učnem načrtu, o dnevniku, tedniku, razrednici in podobnem, kar potrebuje učitelj za registracijo in pregled o svojem delu. Motil bi se pa, kdor bi menil, da so tu poglavja radi svoje poslovnosti suhoparna. Pisatelj jih je znal prirediti tako, da se bodo lahko in gladko čitala, ne da bi izgubilo besedilo pri tem kaj na svoji notranji vrednosti: vsaka stran ti bo povedala nekaj novega, nekaj uporabljivega. — Tretji in glavni oddelek je posvečen rednim pripravam na pouk in razrednim predmetom, ki se poučujejo v vrhovnih šolah. Pisatelj obravnava vse predmete, posveča pa posebno pažnjo važnejšim. Govori o smotrih posameznih predmetov, o izbiri in obravnavi učne snovi; ne pozablja pa tudi ne na raznovrstna učila in ponazorila. Glede metode pouka ubira pisatelj nekako zlato srednjo pot. Noče zametovati kar povprek vsega starega, posebno ne takega, kar se je v dolgih letih izkazalo kot dobro; ne zapira pa tudi oči pred novimi pridobitvami in skušnjami v načinu poučevanja; pozdravlja jih, želi, da bi se čimbolj uveljavile in daje tudi v tem pogledu vrsto praktičnih nasvetov. Toda po starem ali po novem: povsod je učiteljeva osebnost prva. Učitelj mora biti v sebi zaključen značaj, sicer ne bo dober učitelj. Pa tudi obširno znanje mu je potrebno: Kdor hoče uspešno učiti druge, se mora sam stalno učiti in se izpopolnjevati. Tak je ob kratkem »Razredni učitelj«, ki bo dobrodošel vsakemu učitelju.

Brezplačno Vam pošljemo na ogled družinsko revijo

Domači prijatelj z mladinsko prilogo „Naš obzor“

Pišite dopisnice na upravo Ljubljana, poštni predal 291

Hotel „TRATNIK“
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

Rudolf Warbinek

tovarna, zaloga in izposojevalnica glasovirjev prvovrstnih svetovnih trdk

Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5.

Popravila se izgotavljajo točno in ceno tudi na obroke.

Za jesen in zimo!

kupite volneno blago za obleke, plašče, suknje itd.

pri

Novaku

spec. trgov. sukna

Ljubljana 15

Kongresni trg št. 15

Najbolje in najceneje

Drž. uradnikom tudi proti plačilu na obroke

Oglejte si veliko izbiro!

Pelikan

Zaloga baro, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

Knjigarna, umetnine, muzikalije
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

priporoča sledeče knjige na odplačila v mesečnih obrokih po 50 — 100 dinarjev in sicer:

Cankar Iv.: Zbrani spisi, knj. I—IX, v platno vez. Din 720. Jurčič Jos.: Spisi, ured. dr. Iv. Grafenauer, I—X, v platno vez. Din 400. Jurčič Jos.: Zbrani spisi, I—V, v platno vez. (Prijatelj izd.) Din 336. Pregelj Iv.: Izbrani spisi, knjige I—III, v platno vezane Din 180. Dr. Iv. Tavčar: Zbrani spisi, knj. III, IV, V, VI, v platno vez. Din 386. Trdina J.: Zbrani spisi, I—X, v petih knjigah, v platno vez. Din 336. Tolstoj L.: Ana Karenina, I—II, oba dela v platno vez. Din 250. Dostojevski F. M.: Bratje Karamazovi, v platno vez. (subskrip.) Din 200.

Ugodnost!

Damske galoše . . . 70 Din
Moške galoše . . . 75 Din
Damski snežni čevlji 100 Din
Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, Ljubljana
Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon šte. 2.282.

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo vseh pisalnih, računskih in kopirnih strojev, razmnoževalnih aparatov in blagajn. Točna postrežba! Konkurenčne cene!

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ul. 6. — Telefon 2980.

**Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke
vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani**

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani